

Op de scheidslijn van het grensgeval

9-7-2001

RIMBURG/HOFSTADT Zacht wiegen de kruinen van de populieren in een straf briesje. Alleen het gekabbel en geklos van het water van de Worm overstemt het geruis. Rimbürg koestert zich langgerekt in een landelijke rust.

Een bakstenen bruggetje, even voorbij de parochiekerk van de Heilige Drievuldigheid. Twee Rimbürgen, gespleten door een Worm.

"Ligt hier nou Jezus begraven?", vraagt een manneke van een jaar of vier, vijf zijn opa. Als vastgenageld staat hij voor een groot, bruin gelakt houten kruis zonder corpus langs de Bruchhausener Strasse. Op de dwarsbalk in strakke letters uitgesneden: okt. 1944.

Opa trekt zwijgend zijn pet in zijn ogen. Zijn kleinzoon dringt aan: "Opa, ligt hier nou Jezus begraven?" Opa peinst. "Nee, nee. Jezus is in Jeruzalem begraven. Hier heel ver vandaan. In Israël", mompelt hij. De jongen huppelt vrolijk verder in zijn wereld van de verzwegen waarheid.

-Vlakke, nog niet bewerkte akkers achter het bruin gelakte kruis uit. Akkers waarvan de aarde in oktober 1944 doordrenkt werd met bloed. Soldatenbloed. Amerikaanse soldaten braken er op 2 oktober 1944 door de Westwall, Hitlers anti-tankwal. "In memory those who died", staat op een bronzen plaquette op het kruis.

"Twee weken is hier hevig gevochten. Duizenden doden. Ook Duitsers die in de kazematten en het kasteel zaten en in de kerktoren die als uitkijkpost werd gebruikt, die de Duitsers als uitkijkpost", weet Hein Goossens.

Bij de brug tien houten panelen. Op acht in evenveel verschillende talen de waarschuwing: Weet die u de haat leert, zal u niet verlossen.

Verscholen achter sparren, hoektorens, grachten en een vestigingsmuur kasteel Rimbürg. Een burcht uit 1100. Gebouwd op de resten van een Romeinse wachttoren. Een wachttoren die zij bouwden om zich te beveiligen tegen de steeds opdringerig wordende Germanen. De Worm scheidt en deelt in tweeën. Ook oude molen tegenover het kasteel: het woonhuis op de Nederlandse, de molen op de Duitse oever.

De grens volgt de Worm. "Dat is niet altijd zo geweest", zegt Goossens. "In 1949 kwam een deel van het kasteel en het gebied erom heen bij Nederland. En dat bleef zo tot 31 juli 1963. Toen werd dat weer teruggedraaid."

De Worm is een grensgeval. Ooit was ze ook de scheidslijn tussen het bisdom Luik en het aartsbidsom Keulen.

De weg langs de burcht en Worm klimt langzaam omhoog. Roofridders opereerden er eeuwen geleden. De burcht lag op een strategische plek langs de handels- en verkeersweg van Keulen naar het Franse Boulogne. Graaf Willem van Holland ontmantelde al in 1256 Rimbürg als rofnest. Ze werden echter niet neergesabeld, de roofridders. Jan van Brabant maakte, na een zware strijd, in 1278 een einde aan de roofpraktijken en nam het roofslot in. Het was niet de eerste slag om kasteel Rimbürg. Ook in oktober 1944 werd er dagenlang zwaar slag geleverd. "SS'ers hielden hardnekkig stand achter de sterke muren en in de ondraadse gangen en kelders. Stormenderhand moesten de Amerikanen kamer na kamer veroveren. Met vlammenwerpers en handgranaten", legt Goossens uit.

Op een oerdegelijke Nederlandse damesfiets trapt een gezette, oudere man zich tegen de helling op. De slagboom bij een spoorovergang is dicht. De overgang is altijd gesloten. Ook als er geen trein aankomt. Alleen op verzoek gaat hij open.

Even blaast hij diep uit en drukt dan op een knop bij een praatpaal naast de slagboom.

"Können sie den Schrank öffnen?", vraagt hij. "Moment", antwoordt een ijzeren vrouwenstem op een station enkele kilometers verderop. Hermann Zimmermann, zo blijkt de man met de fiets te heten, steekt het dubbele spoor over. Aan de overkant spreekt hij weer via een intercom met de vrouw. De slagboom wordt weer gesloten. Twee minuten later dendert een personentrein voorbij. Even later stormt een loc aan met achter zich twintig goederenwagons naar Herzogenrath.

"Reizen met de trein is snel en ontspannend", jubelt Zimmermann uit het Duitse Marienberg. Hij kijkt de trein na en zegt dan: "Je bent zo van Geilenkirchen in Aken. Uren scheelt het als je van Aken naar Berlijn of Amsterdam treint en de auto thuis laat."

Bijna elke dag fietst hij door Nederland en Duitsland. "Vroeger werd zelfs gecontroleerd of je in Holland goedkope diesel had getankt", foetert hij. "Binnenkort hoef je nog maar een beurs met euro's mee te nemen. Is het afgelopen met in de ene broekzak merken en in de andere gulden."